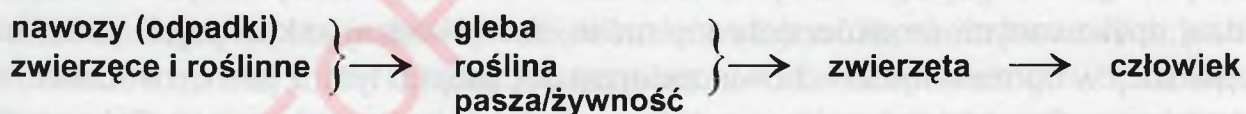

WSTĘP

Historia rolnictwa ekologicznego rozpoczęła się w roku 1924, gdy dr Rudolf Steiner wygłosił w Kobierzycach pod Wrocławiem cykl wykładów dający początek biologiczno-dynamicznej metodzie gospodarowania. Następnie w latach trzydziestych w Szwajcarii zapoczątkowana została metoda organiczno-biologiczna, a w czterdziestych w Wielkiej Brytanii metoda organiczna. Znacznie później, bo dopiero pod koniec lat pięćdziesiątych, rolnictwo ekologiczne pojawiło się we Francji, określane tam mianem metody biologicznej. Wszystkie te kierunki rolnictwa ekologicznego łączyły podstawowe założenia, takie jak: optymalne spożytkowanie własnych zasobów gospodarstwa rolnego przy jednoczesnym ograniczeniu stosowania przemysłowych środków produkcji (z zakupu), jak najlepsze wykorzystanie naturalnych czynników produkcji (przyrodniczo poprawnego płodozmienu, pasz i nawozów własnych), a zarazem odrzucenie syntetycznych nawozów, syntetycznych środków ochrony roślin, konwencjonalnych pasz produkowanych przemysłowo. W chowie zwierząt zwracano uwagę na ich funkcję systemową (w zamykaniu obiegu składników pokarmowych w obrębie gospodarstwa), a przy tym akcentowano obowiązek zapewnienia im możliwości realizacji potrzeb behawioralnych oraz prawa do utrzymywania w warunkach określanych dziś jako dobrostan. Jednocześnie podkreślano, że taki sposób uprawy roślin i chowu zwierząt warunkuje wysoką biologiczną jakość żywności.

Pionierzy rolnictwa ekologicznego odwoływali się do konsumenta, jako swego jedynego „chlebobawcy” (nie było wówczas żadnych dotacji państwowych dla gospodarstw ekologicznych), a zarazem beneficjenta tej nowej metody produkcji rolnej. Brytyjski ruch rolnictwa ekologicznego szczególnie silnie podkreślał wpływ jakości spożywanej żywności na zdrowie. Ruch ten odwoływał się przy tym do ogólnych zależności przyrodniczych, wyrażając to w następującej formule:

Takie podejście do rolnictwa przejął następnie ruch francuski, niestrudzenie propagujący od lat sześćdziesiątych XX wieku trójideę:

Obecnie wyżej akcentowane zależności należy uzupełnić o jeszcze jeden, jakże ważny element, tzn. oddziaływanie na środowisko: rolnicy ekologiczni stosując naturalne metody i środki produkcji chronią środowisko. W najnowszych badaniach rynkowych, prowadzonych wśród konsumentów żywności ekologicznej, właśnie dbałość o zdrowie własne i rodziny oraz troska o środowisko są podstawowymi przesłankami skłaniającymi do zakupu żywności ekologicznej. Tak więc najnowszy „schemat ideowy” rolnictwa ekologicznego przedstawia się następująco:

Nie bez przyczyny pierwsza polska powojenna organizacja rolników ekologicznych EKO-LAND w swojej ulotce reklamowej zawarła następujące motto: „Produkować – nie niszczyć Ziemi, żywić – nie szkodząc konsumentom”.

W Europie i na innych kontynentach rolnictwo ekologiczne zyskuje coraz szerszą społeczną aprobatę. Są kraje, gdzie jego udział zbliża się do 10% powierzchni użytków rolnych, jak chociażby Austria, Szwajcaria czy Włochy, ale absolutnym przodownikiem jest Szwecja – tu sektor rolnictwa ekologicznego obejmuje 19% powierzchni. W Polsce rolnictwo ekologiczne jest wciąż na początkowym etapie rozwoju, ale w ostatnich latach bardzo dynamicznie się rozwija. Stąd też z satysfakcją prezentujemy Czytelnikom niniejszą książkę.

W zamiarze autorów książka ta ma być przede wszystkim podręcznikiem akademickim. Pragniemy podkreślić, że zgodnie z tytułem ma być wprowadzeniem do rolnictwa ekologicznego. Omawia mechanizmy funkcjonowania tego systemu, wyjaśnia jego logikę, wskazuje na powiązania z przyrodą, ochroną środowiska, bioróżnorodnością, zdrowiem konsumentów. Dążąc do zachowania zwartej formy ograniczono się do podania przykładów, odstępując od omawiania wielu szczegółów. Zależało nam na przedstawieniu idei rolnictwa ekologicznego, wyjaśnieniu *czym ono jest i jak funkcjonuje*. Mamy nadzieję, że niniejsza książka będzie przydatna studentom na kierunkach rolnictwo, zootechnika, ochrona środowiska, ekonomia, technologia żywności – tym bardziej, że jest to pierwsze w Polsce opracowanie tego typu.

Jesteśmy przekonani, że dzięki przystępnej formie nie tylko studenci będą po nią sięgać, ale że zainteresuje również szersze grono odbiorców, tych, którzy pragną bliżej zapoznać się z problematyką rolnictwa ekologicznego i ochrony środowiska: doradców rolnych, urzędników, osób zainteresowanych kształtowaniem polityki rolnej, nauczycieli i uczniów szkół rolniczych. Mamy nadzieję, iż szeroki zakres, przystępna forma, zwarty sposób przekazu oraz aktualność zawartych informacji zyskają uznanie Czytelników.

W książce tej staraliśmy się przekazać prawdę o fundamentalnym znaczeniu, że nie jest rzeczą obojętną, jak produkuje się żywność. Obecne metody gospodarowania w rolnictwie różni nie tyle technika (park maszynowy), co rodzaj i skala stosowanych przemysłowych środków produkcji. Rodzaj i ilość nawozów własnych i tych z zakupu, ilość i rodzaj aplikowanych środków ochrony roślin, ilość i rodzaj zakupionych pasz, stopień specjalizacji w uprawie roślin i chowie zwierząt decydują o tym, z jakim rolnictwem mamy do czynienia. Czy jest to system, w którym podstawowym celem jest maksymalizacja wydajności i zysku, czy też system, który uwzględnia szersze, pozaprodukcyjne skutki prowadzenia działalności rolnej.

Mamy nadzieję, że niniejsza książka przyczyni się do lepszego zrozumienia idei rolnictwa ekologicznego oraz do jego rozwoju.

Józef Tyburski

Sylwia Żakowska-Biemans